

Händel og Georg I umborð á kongsins stuttleikaskipi

har lögdu tónaskaldinum eina við ikki at liggja í tí heita vatninum meira enn tríggar tímar um dagin, tí annars, søgdu teir, fór tað at skaða heilan og kosta honum lívið. Händel legði sektina á hesi ráð, men lá hvønn dag níggju tímar í tí heita baðnum. Og so liðandi ernaðist hann upp aftur. Tá ið vika var farin, fekk hann togað seg fram, eina viku seinni fekk hann rørt armarnar, og tann seinasta dagin í Aachen hevði hann fult vald á sínum likami. Henda síðsta dagin fór hann inn í kirkjuna í Aachen, fór varisliga yvir til orglið, nærkaðist tangentunum og fór undir at spæla:

Undursamur hópaði seg upp ljómurin av akkordum, sum fóru hægri og hægri, so eygað ikki kundi fylgja við, herligir risu hesir tónabygningar longur og longur upputtan skugga, sum ein evnisleysur klárleiki, sum eitt ljómandi ljós. Niðriundir stóðu nunnurnar og lurtaðu. Soleiðis høvdu tær ongantið hoyrt nakran deyðiligan spæla.

“Eg eri komin aftur úr Hades,” segði Händel stoltur, tá ið hann, afturkomin til London, hitti Jenkins lækna. Hann skapti nú m.a. tey stóru oratoriini *Saul* og *Ísrael í Egyptalandi*. Men aftur kom mótgangur. Hesa ferð komu bakkøstini

ikki innanífrá, sum sjúka, men uttanífrá, frá hendingum í samtiðini. Drotningin doyði, og nú vóru ong- ar framførslur í operahúsunum. Síðani kom tað spanska kríggið. At enda legðist harður kuldi yvir London, Themsáin frysti, fólk koyrdu á sletum eftir ísfløtuni, og nú stóðu allir salir tóm, tí sjálvt eingla- tónleikur megnaði ikki at vinna á frostinum. Hetta hevði tað avleiðing, at tónasmiðurin onki forvann, so kreditorarnir tyrptustuttan um hann. Aftur fall hugtyngsla á hann, skapanarhugurin hvarv, og í síni vreiði mutlaði hann ofta orðini hjá hinum krossfesta: *Gud mín, Gud mín, hví fórt tú frá mær?*

Upp úr dýpinum

Nú bar so á, at hann kom heim um náttina, tann 21. august 1741, mótfallin sum vant. Tá ið hann kom inn, lá ein pakki til hansara, við einum handriti, frá Charles Jennens, sama manni, sum hevði skrivað tekstin til *Saul*. Händel kveitti í handritið. *The Messiah* stóð á tí fyrsta blaðnum. Aftur eitt oratorium! Tey seinastu oratoriini høvdu ikki fingið góða móttøku. Hann vendi tittulblaðnum og fór undir at lesa. “Comfort ye,” soleiðis byrjaði teksturur, “Troystið tit fólk mítt!” Hann hvakk við, tí hetta vóru ikki orð, hetta var gandur, eitt

guddómligt svar, eitt einglaróp frá loyndum himli til hansara stúrandi hjarta. Og bráðliga hoyrði hann tekstin, ikki sum deyð orð, men sum tónleik, kallandi, brúsandi, syngjandi. Portrið var latið upp aftur, hurðin inn til hansara egnu skapan!

Tónayrkjarin fór nú til verka, og hann arbeidði dag sum nátt, at kalla uttan mat og svøvn, í samfullar tríggar vikur. Hann sang, slerdi tónar á cembaloíð, skrivaði so aftur, so fingrarnir gløddu. Tríggar vikur seinni var verkið liðugt. Hann át nú eina búrmáltíð, og tá ið Jenkins lækni kom til hansara og sá, at hann var spillfrískur, helt Händel fyrri, smæðin: “Eg haldi næstan, Gud hevur verið við mær.” Tann 13. apríl 1742 var oratorið *Messias* framført á fyrsta sinni í Dublin. Sjey hundrad áhoyrarar vóru, og tá ið tónleikurin tók við, kundi ein hoyrt eina knappanál dottið á gólvið:

Händel stóð við orglið. Hann vildi hava umsjón við sínum verki, men ... tað gjørdist fremmant fyrri honum, sum hevði hann ikki hoyrt tað fyrr, ongantið skapað tað ella evnað tað til ... Og tá “Amen” at enda kom, so opnaði hann munnin, uttan at vita av tí, og hann sang við í kórinum, sang, sum hann ongantið áður

hevði sungið. Men neyvan vóru fagnaðarrópini frá áskoðarunum byrjað, so smoygdi hann sær stillisliga burtur fyrri ikki at takka teimum menniskjum, sum vildu takka honum; tí tað var náðini, sum honum hevði verið unt at skapa hetta verk, fyrri at takka.

Händel-húsið í Halle

Georg Friedrich Händel er eitt glæsiligt umboð fyrri tað rák í listarsøguni, vit vanligar rópa barokk (av portugisiskum *barroco*: perla við óreglugligum sniði). Vit føringar fáa nú, komandi leygardag og sunnudag, tvey høvir til at hoyra hansara gitnasta oratorium.

Teksturur, eftir Charles Jennens, er snildisliga samansettur av brotum úr Gamla og Nýggja Testamenti og er ein heild, sum fatar um fyriboðan og fullgerð. Teksturur hevur gudfrøðiliga vekt og sipar minni til tann søguliga Jesus enn til Paulusar serligu útlekking, har tað ið umvarðar er sigurin á deyðanum, soleiðis sum hann verður orðaður í *Rómverjabrævinum* og *Fyrra Korintbrævi*. Men samstundis speglar hetta stórvingna verk eisini aftur listamansins uppreisn, úr sjúku og mótloysi til nýggja skapan.

Teir stovnar, sum hava stuðlað *Messias*-framførsluni komandi vikuskifti, eru: Tórshavnar Komm-

una, Mentanargrunnur Landsins, Mentamálaráðið, Norðurlandahúsið, Dansk-Færøsk Kulturfond, Nata, Vesturkirkjan og Ebenezer.

Til seinast er at nevna, at Týskland fostraði tvey mikil tónaskald í barokktiðini, Händel og Bach. Og onkur hevur sagt, at sjálvsagt mátti tann fyrri enda í einum øðrum europeiskum landi, tí í Týsklandi var púra einfalt ikki pláss fyrri tveimum so stórum tónlistarligum andum og snillingum. Týskarar hava tó ikki gloymt landsins mæta son. Húsið í Halle, har Händel var føddur, hevur leingi verið museum og ber navnið *Händel-Haus*. Har eru ráðstevnur, framsýningar og konsertir, har er tónleikarbókasavn og har er eitt rúgvismikið og stak forvitnisligt savn av søguligum ljóðførum. Gestir kunnu eisini í teimum ymisku rúmumum hoyra brot úr tónaskaldsins mongu verkum. Ein vitjan í Halle er ómakin verd!

Händels Messias verður at hoyra í Ebenezer leygardagin tann 17. desember kl. 19.00 og í Vesturkirkjuni sunnudagin tann 18. desember kl. 16.00. Brotini úr Stefan Zweig: Sternstunden der Menschheit týddi Alex Sólstein.